

ТРУБА

М.Трубай

**Навчально-методичний
посібник для учня-початківця**

2012 рік

Обласний науково-методичний центр культури і мистецтва
м. Хмельницький, вул. Володимирська, 103
Факс: 76-45-20, т.: 65-72-46

*Відповідальний за випуск: Луценко М.О.
Набір нот та верстка: Мельник О.М.*

Рецензія

на навчально-методичний посібник для труби для учня-початківця
«Труба» викладача
музичної школи м. Ізяслава Трубая М.Д.

Збірки відомого українського трубача і педагога М.Д.Трубая «Репертуарний збірник юного учня-трубача», «Збірка творів для труби», «Сюїта для труби і фортепіано» та «Концерт для труби фа-мажор» широко відомі викладачам музичних шкіл України. До творчого педагогічного доробку ентузіаста своєї справи М.Д.Трубая слід віднести і нову роботу методичного спрямування. - навчально-методичний посібник для труби для учня-початківця «Труба». Посібник покликаний правильно спрямувати роботу учня з самого початку навчання. В простій, зрозумілій формі учням подаються характеристика інструмента, основи технології виконавства на трубі, пояснюються принципи роботи виконавського дихання та губного апарату, початкові знання нотної грамоти. Технологічні поради супроводжуються вправами, етюдами та п'єсами, побудованими за принципом поступового збільшення навантаження, що є основною запорукою успішного розвитку складових виконавського апарату юного музиканта. Твори, побудовані на цікавому музичному матеріалі, написані професійно і просто. Мелодика творів основана на інтонаціях народних та дитячих по співок. При теперішньому дефіциті нотної літератури для духових інструментів роботи М.Трубая є вкрай необхідними у використанні в практичній роботі викладачів музичних шкіл і музичних училищ України.

В.Т.Посвалюк

*Проректор з наукової роботи НМАУ ім.
П.І.Чайковського, завідувач кафедри мідних
духових і ударних інструментів,
доктор мистецтвознавства,
професор, заслужений артист України*

Від автора.

Пропонована Вашій увазі робота, я сподіваюсь, буде своєчасним і необхідним помічником в роботі викладачів музичних, мистецьких шкіл та музичних училищ з учнями початкового періоду навчання. В ній викладено узагальнені основні методичні принципи сучасної методики початкового навчання гри на мідних духових інструментах, а саме: постановка та формування губного апарату; звертається увага на конкретні моменти постановки інструмента (лівої та правої руки, голови, положення мундштука на губах); якісне звуковидобування та звуковедення, і особливо - формування виконавського дихання.

З цією метою в даній роботі пропонується багато різноманітних вправ, систематична робота над якими дасть змогу досягти успіху з основних базових навиків гри.

Важливо й те, що весь музичний матеріал подається з супроводом ф-но, що сприятиме гармонійному розвитку слуху.

В III-му та IV-му розділі посібника пропонується програмовий репертуар та етюди для звукового й технічного зростання.

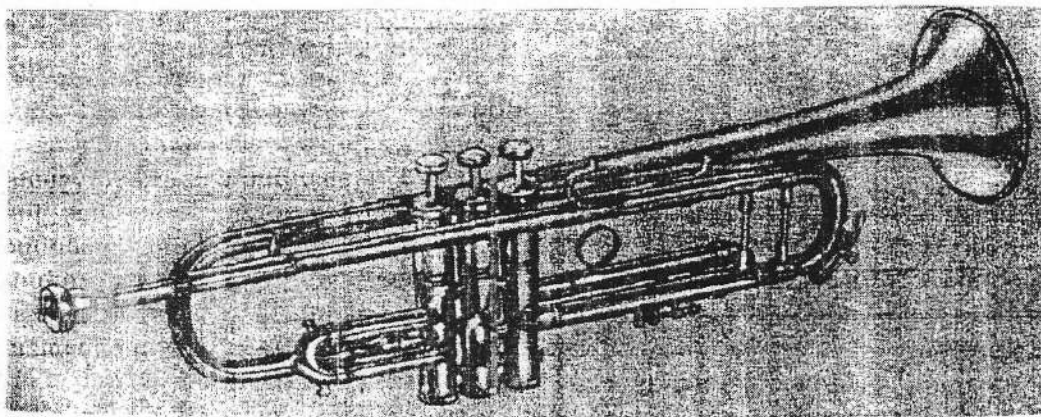
Успіху Вам, шановні!

З повагою автор М. Трубай

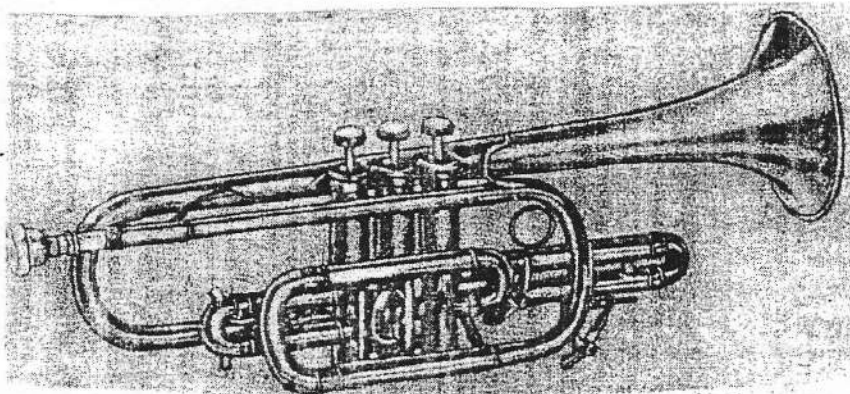
Труба. Коротка характеристика інструмента

Труба – мідний духовий інструмент, історія якого бере початок з глибокої давнини. Тембр цього інструмента благородний, чаруючий. Звучання горде, величне, насичене урочистим настроєм, здатне виражати сильне, величне. Тому часто приміряється урочистих гімнах, військових обрядах та парадах.

Різновидністю труби є корнет. Цей інструмент звучить в певній мірі м'ягче, ніжніше. За розмірами він менший за трубу, більш компактний.

Труба В. Модель Bach – Stradivari.

Корнет В. Модель Bach – Stradivari.

Принцип занять та методика навчання на корнеті аналогічні тим, які рекомендовані щодо занять на трубі. Трубач успішно справляється з виконанням корнетових партій в оркестрі і навпаки.

Мундштук.

Надзвичайно важливе значення для навчання гри на трубі має добір якісного за виготовленням та розмірами мундштука. Мундштук виконує ряд функцій у загальному процесі звукоутворення. Він є синхронізатором всіх коливальних процесів звукоутворення, акустичним фільтром.

Перш за все, мундштук повинен зручно розташуватися на губах, сприяючи вільному і легкому звукоутворенню, рівному звучанню у всіх регістрах.

Мундштук складається з чашечки, полів, устя (горловини), вихідного каналу та ніжки.

Що кожен духовий музикант має знати про мундштук

Слід зазначити, що розмір і глибина чашки відіграють вирішальну роль у формуванні звуку, його тембрового забарвлення. На практиці більш раціональні мундштуки з глибокими чашками, які під час гри дають повний, широкий звук, гарне темброве забарвлення. Важливо також, щоб поля мундштука були середньої ширини. Занадто вузькі поля можуть боляче врізатися в м'якоть губ і порушувати кровообіг.

Відбір учнів для навчання

Відбір учнів – надзвичайно важливий момент при наборі учнів для занять в класі труби. По-перше, на сучасному етапі життя бажаючих навчатися не так вже й багато, а по-друге – на жаль мало ми зустрічаємо родин в теперішній час в яких звучить спів повноцінної мелодії, народна пісня, народне багатоголосся і т.д. Діти недостатньо слухають народну пісню, самі не співають і це в недостатній мірі розвиває в них голосові та слухові навички. Проте кожен викладач повинен в повній мірі турбуватися і виявляти здібних дітей, що буде сприяти його успішній роботі в майбутньому.

В музичних школах та школах мистецтв сучасні навчальні програми розраховані на 8-річне навчання. Тому ми маємо змогу приймати дітей 6-7 річного віку, навчаючи їх на протязі 2-3 років на сопілці. За цей період слід добре засвоїти знання музичної грамоти, дати поняття і в повній мірі добитися навичок виконавського дихання, відтворення мелодії голосом, ритмічні сприйняття і т.д.

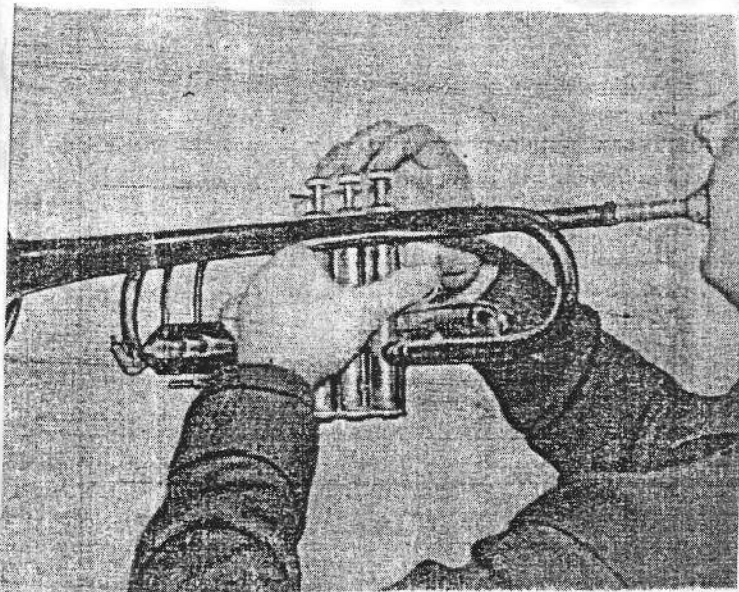
Але при цьому слід пам'ятати, що в учня майбутнього трубача, губи повинні бути помірної повноти (не дуже грубі та не дуже тонкі), м'які, еластичні. Зуби повинні бути рівні з правильним привкусом, особливо без виступів в місцях прилягання мундштука. Язичок повинен бути рухливий, пружний, не дуже широкий і не товстий.

Крім зовнішніх ознак професійної пригодності дитини до навчання слід провести досить уважну перевірку її музичних здібностей: слух, музичну пам'ять, ритм, уважність та відвертість в спілкуванні. Навчання гри на трубі досить складний, кропіткий процес, вимагає від викладача за певний час на основі загально прийнятої методики та власного досвіду навчити дитину грамотно, точно, виразно виконувати технічний матеріал (гами, етюди, вправи), а також музично-художні твори.

Постановка інструмента.

З першого уроку, як тільки дитина бере в руки трубу, слід показати спосіб утримання інструмента лівою рукою. Без зайвого напруження вільно дитина повинна декілька разів опустити руку з інструментом і підняти в горизонтальне положення, що зніме зайву психологічну боязнь випустити інструмента з рук.

В процесі виконання цієї вправи підключати постановку правої руки, приставляючи її до інструмента і водночас формуючи три пальчики руки: вказівний, середній та безіменний. В округленому стані подушечками перших фалангів ложимо на клавіші відповідно вказівний - 1-шу клавішу, середній — 2-гу клавішу та безіменний - 3-тю клавішу. Такі вправи без видобування звуку повторити декілька разів і залишити як домашнє завдання. Повторити це завдання до тих пір, поки стане зрозуміло, що дитина вільно, без напруження поводить з інструментом і можна приступати до видобування звуку.

Постановка лівої руки

Постановка правої руки.

Формування губ для звуковидобування.

Прикладання мундштука.

Надзвичайно важливий етап в навчанні. Починати слід з одним мундштуком без інструмента, що дасть змогу зняти фізичну напругу дитини на перших порах. Правою рукою великим та вказівним пальцями беремо мундштук за ніжку і прикладаємо до губ. Губи приймають форму легкої посмішки, куточки рота замкнуті, губи зосереджені до центру, утворюючи отвір для видиху повітря.

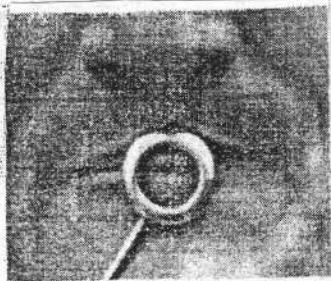
Таким чином формується апертура губ: Більша частина мундштука розміщується на верхній губі (загально прийнято - 2/3 ч.), менша частина на нижній (загально прийнято - 1/3 ч.).

Чому саме так? Пояснюється це тим, що верхня губа більш сильна і прилягає до нерухомої верхньої щелепи, тому це при грі дає більш стійку позицію, а губному апарату необхідну витримку.

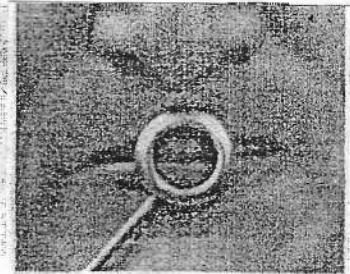
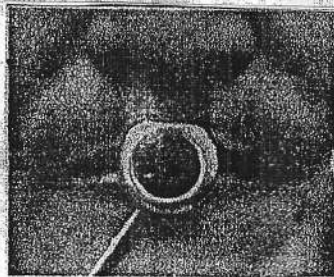

Формування губ.

Неправильне розміщення
мундштука (занижене)

Неправильне розміщення
мундштука (досить рівномірне)

Правильне розміщення
мундштука

Виконавське дихання.

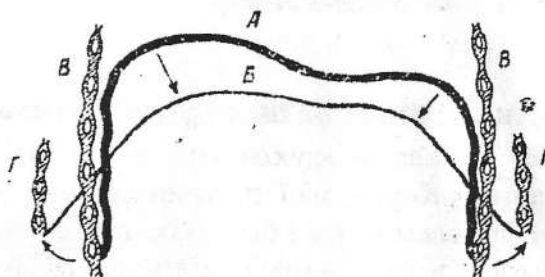
Музиканти - духовики під час гри користуються специфічним процесом дихання, яке називається виконавським. Воно істотно відрізняється від звичайного. Звичайне дихання менше за об'ємом повітря, і вдих майже рівняється з видихом. Цей процес відбувається досить рівномірно, спокійно без будь якого напруження.

Виконавське дихання істотно відрізняється від звичайного об'ємом повітря яке вдихасмо. Характерно, що вдих відбувається швидко, а видих досить протяжно(залежно від музичної фрази) і з певним тиском (залежно від динаміки).

В процесі виконавського дихання в роботу включаються легені, діафрагма, грудна клітка. Синхронно працюють м'язи грудної клітки, черевної порожнини, черевного преса, спини і навіть рота.

Надзвичайно важливу роль в цьому процесі відіграє діафрагма. Це тонкий м'яз з двома куполами, що відділяє органи грудної клітки від органів черевнини. При вдиху цей м'яз скорочується, збільшуючи об'єм грудної клітки, а далі скорочення міжреберних м'язів відводить ребра в сторони та вгору, що ще додатково збільшує об'єм грудної клітки.

Під час виконавського дихання, коли відбувається грудний та діафрагмальний вдих, виступає вперед живіт і одночасно розширюється низ грудної клітки, заповнюються повітрям бокові пазухи черевнини. Повітря поступає одночасно через ніс та розімкнуті куточки рота. Процес виконавського дихання досить детально, в доступній формі викладено в роботі відомого українського трубача, професора, доктора мистецтвознавства В.Т. Посвалюка «Щоденні самостійні вправи трубача».

Схематичне зображення функцій діафрагми під час виконавського дихання.

А - положення діафрагми при видиху.

Б - положення діафрагми при вдиху.

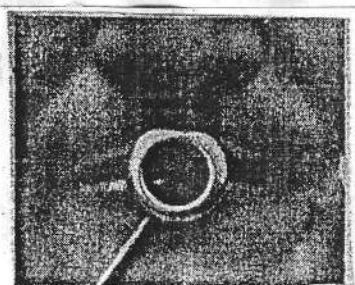
В - положення ребер при видиху.

Г - положення ребер при вдиху.

Звуковидобування. Базинг, як іноваційний прийом сучасного звуковидобування та виконавства на мідних духових інструментах.

На відміну від язичкових, клавішних, струнних музичних інструментів, на мідних духових звук видобувається за рахунок вібрації губ під час проходження повітря крізь щілину апертури. Щоб вібрація була повноцінною, губи не слід занадто напружувати і не перетискати мундштуком. Над відчуттям вільного звуку видобування слід працювати з учнем досить уважно і достатньо часу. Допускати перенапруження не слід, але це не означає що не може бути ніякого тиску. Мундштук повинен прилягати до губ щільно, а притискати в певній мірі залежно від звуковисотності гри. Досить негативним є момент «примощування» мундштука до губ перед початком гри. Цьому слід запобігати спеціальними вправами. Дихання слід брати після того, як губи приведені до спокійного, розслабленого стану. Спокій і легка розслабленість перед початком звуку зумовлюють гнучкість губ і дають їм змогу автоматично легко взяти той чи інший звук.

Язичок виконує роль клапана при звуковидобуванні, що називається атакою звуку. Основну роль в цьому відіграє передня частина язичка, його кінчик, немовби пелюстка квітки. Крім цього, язичок, як стверджують провідні виконавці-духовики, відіграє важливу роль в формуванні струменя повітря в ротовій порожнині. Перед початком звуку, передня частина язичка торкається внутрішньої сторони верхніх передніх зубів і перед початком звуку миттєво опускається донизу, спрямовуючи повітряний потік в отвір чашки мундштука. Надмірна затримка язика біля верхніх зубів порушить синхронність дії язика, губ та дихання. Ні в якому разі язичок не повинен спрямовуватись в щілину губ.

Язичок не повинен входити в щілину губ під час гри

В сучасній педагогіці викладачі-духовики в роботі з початківцями використовують систему «базинг». Корені цієї системи сягають далекого минулого. Мерін Мерсен, Нікалас Розе, Вільгельм Вурм і багато їх послідовників торкалися цієї теми, але сталося так, що вперше в світі вона теоретично обґрунтована в Україні. Розширене дослідження цієї теми та її теоретичне обґрунтування знайшло в дисертації доцента ЛНМА, кандидата мистецтвознавства Гишки І.

«Базинг» в перекладі з англійської означає «деренчання», «дзиччання», тобто в приміненні до занять на мундштучних духових інструментах це означає «фурличення» губами. Цей процес слід розділити на три періоди: перший - дитина повинна набути навички «фурличення» губами, формуючи їх для прилягання мундштука в майбутньому; другий період - прикладання до губ мундштука, використовуючи навички набуті на протязі першого періоду. Це вже будуть перші спроби звуковидобування. Гра на мундштуці вимагає від дитини сприйняття звуковисотності, перших навичок атаки звуку, формування виконавського дихання. При успішній роботі викладача та учня на перших уроках занять з мундштуком, необхідно робити спроби виконання простих послівок, мелодій, побудованих на різновисотних звуках.

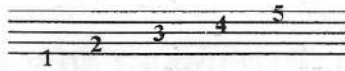
Слід зазначити, що викладач на даному етапі роботи з учнем повинен бути особливо обачним, тому що дітям це скоро стає не цікавим, надоїдлигим і вони втрачають зацікавленість до занять взагалі.

Наступний період - це перехід від занять з мундштуком безпосередньо до занять з інструментом. Надзвичайно відповідальний момент, тому що особливу увагу слід приділяти таким чинникам виконавства як атака звуку, якість звуку та звуковедення, виконавське дихання, постановка інструмента, формування губного апарату, і на це все ще впливає фізичне навантаження від інструмента. Слід пам'ятати, що вся ця система слугує для того, щоб сформувати в учня легкий амбушур, що дасть йому змогу в майбутньому легко та якісно, без надмірного притискання мундштука до губ, видобувати звуки всього діапазону інструмента.

1-й КЛАС

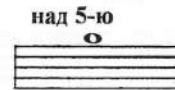
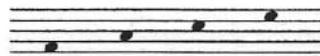
На протязі навчального року учень повинен знати теоретично та практично на інструменті наступне:
Нотний стан

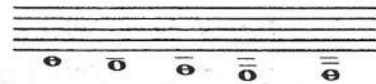
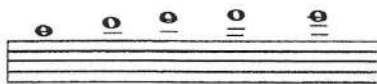
Написання нот на лінійках

Написання нот між лінійками

Додаткові лінії

Скрипичний ключ або ключ «СОЛЬ»

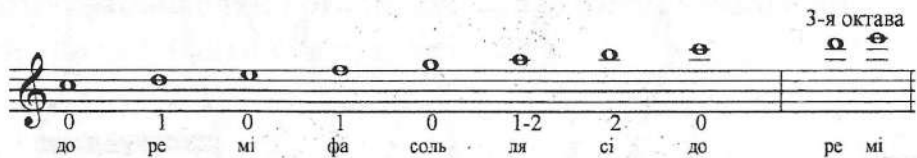

Написання нот дляруби на нотоносці в скрипичному ключі та їх аплікатура

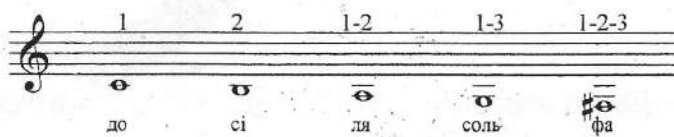
1-ша октава

2-га октава

Мала октава

Знаки альтерації

Тон, півтон. Інтервали до ч.4 включно,
їх побудова та сприйняття на слух.

Тривалості звуку

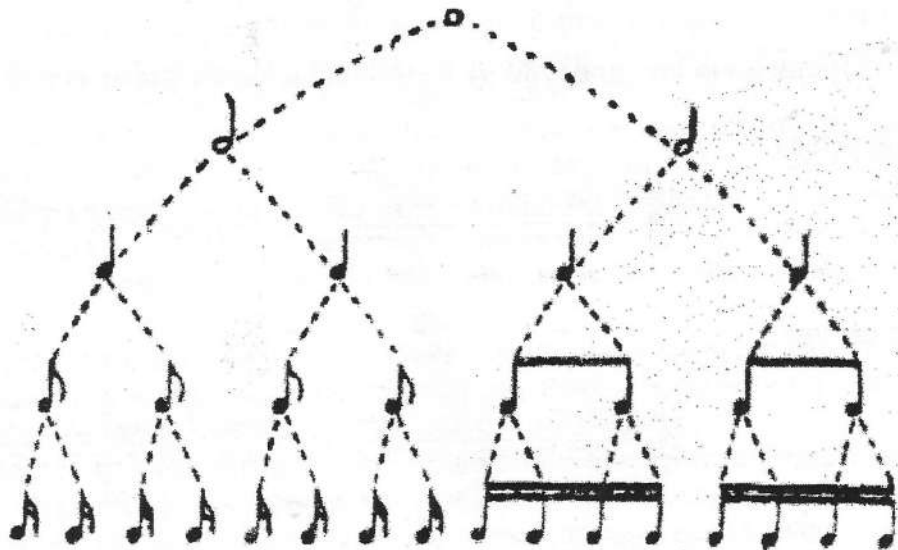
Ціла

Половинна
тривалість

Четвертні

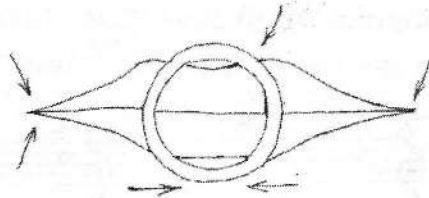
Восьмі

Шістнадцяті

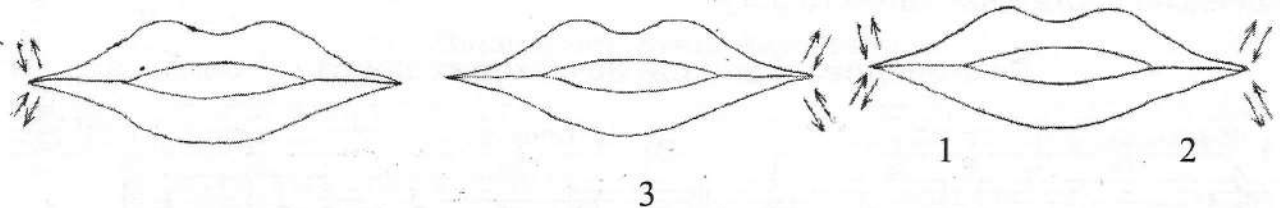

ГІМНАСТИКА М'ЯЗІВ ГУБ.

Видатний український трубач сучасності професор Посволюк В.Т. досліджуючи різноманітні форми розвитку анбушура трубача приходить до висновку, що досить корисно і необхідно в системі щоденних занять мати вправи розвитку та координації м'язів губ, що дасть можливість відчути та зрозуміти ефективність роботи кожної групи м'язів анбушура та їх зміцнення. Робота м'язів при грі схематично можна показати так:

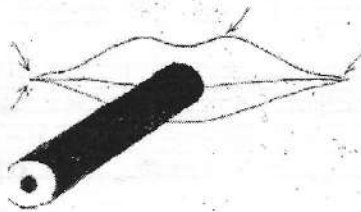
.... і далі професор рекомендує сім варіантів м'язево-губних вправ, після яких можна перейти до занять з мундштуком і далі безпосередньо до занять на інструменті. Висхідне положення - куточки рота зімкнуті, а сам рот напіввідкритий:

1. Стискання та відпускання правого куточка рота.
2. Теж саме з лівим куточком.
3. Стискання та відпускання одночасно обох куточків рота.
4. Попередні варіанти виконувати з закритим ротом.
5. З закритим ротом по черзі стискати та відпускати то лівий то правий куточок

6. Утримуючи зімкнуті куточки рота пробувати сконцентрувати до середини центральну ділянку м'язів губ.

7. Обхопивши губами підняти вниз то вгору.

олівець пробувати по черзі його

Практична робота учня 1-го року навчання.

Після певного періоду (за тривалістю він залежатиме від здібностей та працездатності дитини) занять за системою «базинг» та з мундштуком можна приступати до занять з інструментом. Досить цікавий та відповідальний період для викладача та учня. Від успішного початку цієї роботи залежатиме майбутнє учня-трубача.

Перший звук буде наближений до натурального звуку «соль» або «до» першої октави, інколи може бути звук «до» другої октави, але на цьому не слід наполягати. Викладач зразу повинен цей звук фіксувати на нотеносці, щоб учень слухом сприймав висоту його звучання, а також зором на письмі.

Якщо при першому звуковидобуванні всі його складові (атака, дихання, постановка) наближені до вимог методики, викладач повинен звертати увагу учня на інтування висотності звуку та його якість, а також також уважно виправляти недоліки постановки та звуковидобування. Ця робота повинна продовжуватись щоденно протязі навчального року.

Рекомендовані вправи початкових занять

1 Moderato $\checkmark$ $\checkmark$ 2 $\checkmark$ Lento $\checkmark$ $\checkmark$

3 $\checkmark$ $\checkmark$ $\checkmark$

4 $\checkmark$ $\checkmark$ $\checkmark$

5 Sostenuto $\checkmark$ Спогад $\checkmark$

mp

$\checkmark$ - знак, що означає момент вдишу

$\checkmark$ - знак, що означає відняти мундштук від губ

6 Adagio ✓

mf

poco a poco rit.

7 Andante **Танок** ✓

mp

8 Moderato **Пісенька** ✓

poco a poco rit.

Приступаючи до роботи над вправами 7 та 8 слід особливу увагу звернути на формування-во пальця правої руки (безіменного) при виконанні звуку «ре».

Колискова

М. Грубай

9 Lento ✓

p

10 **Виконання звуків малої октави** ✓

Espressivo

Хроматична гама

Практика та досвід роботи дають підставу стверджувати, що роботу над вивченням хроматичної гами доцільно розпочинати в 1-му семестрі. Якщо на початку учневі важко свідомо охопити хроматизм на протязі цілої октави, то можна вивчати та виконувати її тетра хордами. Це досить корисно для досягнення еластичності губ та для розігріву губного апарату.

1-ша октава

11

0 123 13 23 12 1 2 0

23 12 1 2 0 2 1 12

23 0 2 1 12 23 13 123 0

12 **Мала октава**

13 **Гама До мажор**

Арпеджіо (стійкі ступені I-III-V-VIII)

14 **Гама Ля мінор**

Гармонічна

Мелодична

Штрихи

Штрихи – це способи видобування, ведення та з'єднання звуків. Для трубача – це досить складний та відповідальний прийом виконання характеру музики.

Отже штрихи – це важливий засіб музичної виразності при якому уміло поєднуючи різні види атаки звуку з подальшою роботою губ і різноманітною подачею повітря в інструмент, можна впливати на силу звуку, його тембр, глибину та повноту.

Найбільш поширені штрихи, які слід опанувати на протязі 1-го року навчання: деташе, легато, стакато.

Деташе – кожен звук видобувається досить чітко, виразно з повнотою дотримання його тривалості. В нотному тексті позначень немає. При виконанні активні язичок та дихання.

Легато – при виконанні звуки між собою поєднуються зв'язно, перехід від звука до звуку плавний. При виконанні активну участь приймають дихання, пальці та внутрішні м'язи амбушюра. В нотному тексті позначається дужкою.

Стакато – при виконанні цього штриха необхідна досить чітка і гостра атака язика. Слід особливу увагу при цьому звернути на легкість та виразність «ударів» язика. В нотному тексті цей штрих позначається крапкою над або під нотою.

Пісня Лисички

Allegretto

М. Лисенко

Two staves of musical notation in treble clef, 2/4 time signature. The melody consists of eighth and sixteenth notes. There are four accents (v) above the notes on the first and second staves.

Гойдалки

Moderato

М. Трубай

One staff of musical notation in treble clef, 2/4 time signature. The melody consists of eighth and sixteenth notes.

Казочка

Lento

М. Трубай

Three staves of musical notation in treble clef, 2/4 time signature. The melody is slow and features dynamic markings: *p* (piano) and *mf* (mezzo-forte). There are also crescendo and decrescendo hairpins.

Весняне сонечко

Moderato

М. Трубай

Two staves of musical notation in treble clef, 2/4 time signature. The melody consists of eighth and sixteenth notes. Dynamic markings include *mf* (mezzo-forte) and *p* (piano).

Про хлопчика Петрика

Д.Кабалевський

Allegro

f

Ой єсть в лісі калина

Українська народна пісня

Moderato assaj

Ой не цвіти буйним цвітом

Українська народна пісня

Andante

Гама Фа - мажор

15

Two staves of musical notation for the F major scale. The first staff shows the ascending scale from F4 to F5. The second staff shows the descending scale from F5 to F4. The time signature is common time (C).

Гама Ре-мінор

16 Натуральна

Staff of musical notation for the natural D minor scale, measure 16. The scale is written in a single line, showing the sequence of notes from D4 to D5.

Гармонічна

Staff of musical notation for the harmonic D minor scale, measure 16. The scale is written in a single line, showing the sequence of notes from D4 to D5, with a raised F4 (F#4) to create a leading tone.

Мелодична

Staff of musical notation for the melodic D minor scale, measure 16. The scale is written in a single line, showing the sequence of notes from D4 to D5, with a raised F4 (F#4) and a raised G4 (G#4) for the ascending scale.

Розповідь

Contabile

М. Трубай

First staff of musical notation for the 'Розповідь' exercise. It features a melodic line with slurs and a dynamic marking of *p* (piano).

Second staff of musical notation for the 'Розповідь' exercise, continuing the melodic line with slurs.

Third staff of musical notation for the 'Розповідь' exercise, concluding the melodic line with a dynamic marking of *p* (piano).

Вершники

М. Трубай

Allegro 5

mp *Simile*

mf *mp* *f*

mf

Detailed description: This musical score is for the piece 'Вершники' (Allegro) by M. Trubay. It is written in 2/4 time and consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a tempo marking of 'Allegro' with a finger number '5' above the first measure. The first measure contains a whole note chord. The second measure starts with a dynamic marking of *mp* and features a series of eighth notes. The third measure has a *Simile* marking and continues the eighth-note pattern. The second staff begins with a dynamic marking of *mf* and contains a sequence of eighth and sixteenth notes. The third measure of this staff has a *mp* marking, and the final measure has an *f* marking and an accent (>) over the note. The third staff begins with a dynamic marking of *mf* and continues with eighth and sixteenth notes.

Спогади-роздуми

М. Трубай

Andante 8

Detailed description: This musical score is for the piece 'Спогади-роздуми' (Andante) by M. Trubay. It is written in 2/4 time and consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats (B-flat and E-flat), and a tempo marking of 'Andante' with a finger number '8' above the first measure. The first measure contains a whole note chord. The second measure starts with a series of eighth notes. The second staff begins with a series of eighth notes, including a sharp sign (#) above the second measure. The third staff begins with a series of eighth notes and ends with a final cadence.

17

деташе

Гама Соль-мажор

легато

стаккато

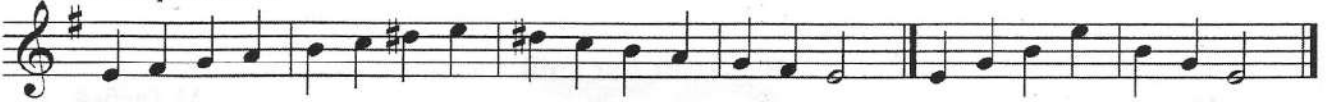

Натуральна

Гама Мі-мінор

Гармонічна

Мелодічна

Маленька полька

Д.Кабалевський

Moderato

Allegro

На місточку

А.Філіпенко

Аллегретто

В. Моцарт

mf *f*
p *mf*

Подільяночка
Українська народна пісня

Andante

mp
1. 2. *rit.*

Веселий настрій

М. Трубай

Allegro

mf
16 *mf*
f *mf*

Вправи та етюди

I. Для розігріву губ. Стабільність постановки мундштука.
Миттєва фіксація висхідного положення губ та якісна атака звуку.

1

2

3

4

5

6

II. Для самоконтролю за якістю звуку, звуковеденням
при зміні динаміки звуку. Якість штриха лігато.

1

2

III. Штрих лігато виконується на хорошо поставленому диханні,
чіткій фіксації аплікатури та незначним рухом спинки язичка та горла
(склад "ХА"). Особливо бути уважним за процесом дихання.
Видих повинен бути стабільний та безперервний.

mf

mf *f* *mf* *p* *mf* *p*

Етюди

1 **Sostenuto**
mp $\checkmark$ $\checkmark$

2 **Moderato**
mf

3 *темп за бажанням*
mf $\checkmark$

4 *темп за бажанням*
mp $\checkmark$ *mf* $\checkmark$ *f*

5 **Andante**

Moderato

6

mf

mf

Musical notation for measures 6 and 7. Measure 6 is in C major, 2/4 time, starting with a treble clef. It features a melody of eighth notes with a dynamic marking of *mf*. Measure 7 continues the melody with a dynamic marking of *mf*. Both measures have a slur over the notes.

7

темп за бажанням

О. Белофастов

mf

Musical notation for measures 7 and 8. Measure 7 is in C major, 2/4 time, starting with a treble clef. It features a melody of eighth notes with a dynamic marking of *mf*. Measure 8 continues the melody with a dynamic marking of *mf*. Both measures have a slur over the notes.

8

темп за бажанням

mf

tr

f

Musical notation for measures 8, 9, and 10. Measure 8 is in C major, 2/4 time, starting with a treble clef. It features a melody of eighth notes with a dynamic marking of *mf*. Measure 9 continues the melody with a dynamic marking of *mf*. Measure 10 continues the melody with a dynamic marking of *f*. All measures have a slur over the notes.

9

темп за бажанням

Musical notation for measures 9 and 10. Measure 9 is in C major, 2/4 time, starting with a treble clef. It features a melody of eighth notes. Measure 10 continues the melody. Both measures have a slur over the notes.

Musical notation for measures 10, consisting of two staves of music in a common time signature.

11 Allegro

Musical notation for measures 11, consisting of three staves of music in 2/4 time signature with dynamic markings *mf*, *mp*, and *mf*.

12 Zento

Musical notation for measures 12, consisting of five staves of music in common time signature with dynamic markings *p*, *mp*, *mf*, *p*, *mf*, *p*, and *mf*.

13

Andante

Г.Кобець

mf

14

О.Белофастов

mf

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. В. Посвалюк «Щоденні самостійні вправи трубача» («Навчально-методичний посібник», 2003 р.)
2. Л. Лутак «Школа гри на трубі, корнеті та інших сакс-горнових інструментах»
3. І. Кобець «Школа гри на трубі» (I-й, II-й, III-й випуск)
4. А. Митронов «Школа гри на трубі» (III-є видання, 1986 р.)
5. Б. Діков «Методика навчання гри на духових інструментах» (Видавництво Москва, 1962 р.)
6. Г. Марценюк «Методика оволодіння мистецтвом гри на тромбоні» («Навчально-методичний посібник», Київ 2007 р.)
7. А. Митронов, Д. Гінецінський «Комплекс щоденних занять юного трубача» (Ленінград, 1990 р.)
8. В. Посвалюк «Труба – пікколо у виконавській практиці трубача» (Київ, 2008 р.)
9. І. Гишка «Базинг, як іноваційний прийом сучасного виконавства на мідних духових інструментах»
10. Ю. Тарарак « Роль «базинга» в формуванні виконавського апарату трубача»

Трубай Микола Дем'янович – відомий український трубач та педагог, автор цієї роботи народився 07.11.1937 року в с. Варівці Городоцького району Хмельницької області.

В 1961 році з відзнакою закінчив Житомирське музичне училище ім. В.С.Косенка (клас Пиржицького В.В.).

В 1969 році закінчив Київську державну консерваторію ім. П.І.Чайковського (клас професора Яблонського В.М.).

Понад 50 років творчого життя віддав роботі в мистецьких закладах Хмельниччини (музичне училище, Волочиська та Ізяславська школи мистецтв).

Багато його учнів здобували перемоги на обласних та республіканських конкурсах. В теперішній час працюють в професійних колективах та викладачами в мистецьких навчальних закладах України.

Відомі його учні: Олександр Куліш – трубач – соліст Академічного духового оркестру (м. Київ); Борис Морозов – заслужений артист Росії, концертмейстер групи тромбонів Симфонічного оркестру Волгоградської філармонії (Росія) та ін.

В останні роки творчого життя М.Трубай створив та видав ряд репертуарних збірок для труби, флейти, фортепіано, вокальні та хорові твори. Журнал «Музична школа» №16 майже повністю присвячений творчості композитора. А його твори присвячені дітям.